

ЖИВОТВОРНИ ИСТОЧНИК

Часопис Епархије звоничко-тузланске ♦ БРОЈ 9 ♦ ГОДИНА II ♦ спасовско-духовски

ЗАКОНИК ЦАРА ДУШАНА
У ВОЈНОМ ХРАМУ У БИЈЕЉИНИ

ПРАВОСЛАВНИ ХРИШЋАНИ
У КОНТЕКСТУ НАЈНОВИЈИХ ПРИЈЕТЊИ
ТЕРРОРИСТА „ИСЛАМСКЕ ДРЖАВЕ“

ПЧЕЛА

- ДИВНО БОЖИЈЕ СТВОРЕЊЕ

ВЕЛИКО ОТКРИЋЕ РАНОХРИШЋАНСКЕ ЦРКВЕ У ОСМАЦИМА

Ређ извјестан временски период, а по благослову Његовог преосвештенства епископа зворничко-тузланског г. Хризостома, у селу Мраморак код Осмака, Парахији осмачка, трају археолошка ископавања на локалитету у народу познатом као "Црквина".

Истраживања врше стручњаци Музеја Семберије у Бијељини – мр Мирко Бабић, археолог Сњежана Антић, те мр Љиљана Мандић из Народног музеја у Ужицу. Главни иницијатор и покретач овог подухвата био је парох осмачки јереј Жељко Божић, који је у склопу прикупљања материјала потребног за најновији Шематизам Епархије зворничко-тузланске, а који се тиче Осмачке парохије, дошао до информације да се у поменутом селу налази, према народном предању, стара црква. Информацију надлежни свештеник је добио из тада још необјављене монографије општине Осмаци, коју је касније штампао господин Рајко Бошковић. Према ријечима уваженог господина Бошковића, циљ је био да се попишу историјски локалитети и да се то све остави за неке будуће генерације које ће имати више слуха да истражују своју прошlost, за нека срећнија времена. Ипак, не чекајући та боља времена, која сама од себе никада неће доћи, свештеник Жељко је отишao на лице мјesta, до домаћи-

на Ратка Видаковића, на чијој земљи се налази поменути локалитет. Тамо су затекли само густу шуму и на први поглед обично брдо, дosta каменито. Ипак, на старом дрвету које је расло усред камењара, у његовој кори, нечија вриједна рука је урезала крст, јасан знак да наши народ памти и

треба послушати глас предaka и вратити се поново овом светом мјесту, али не више самом, већ са подршком младих и вриједних парохијана из засека Пантелићи, од којих смо дужни да поменемо Драгана Клисарића и Јубишу Ерића као и многе друге који су се храбро одазвали позиву да помогну у рашичишћању терена.

Том приликом се кренуло са копањем где се појављује обрађени камен, убрзо затим и зид, а касније и невјероватно добро очуван под. Сви радови су одмах обустављени да не би били упропаштени материјални докази. Обавијештено је надлежном Музеј Семберије у Бијељини. Тако је, у организацији оца Жељка и са свесрдном помоћи свих претходно поменутих, а са благословом преосвећеног владике Хризостома, кренуло откопавање истине о овој древној светињи наших хришћанских предака.

Што се више одмицало у истраживању, то су све више и више испливавали на површину нови докази. Прво су пронађени бројни остаци округлих топовских ћулadi, што је била асоцијација на начин рушења храма у жестоким аустро-турским ратовима око 1717. године, када се управо у Осмацима видела изузетно крвава битка при покушају аустријског генерала Петраша да заузме Зворник.

прича, с кољена на кољено. Прича о својој старој цркви, о неким костима које су тамо виђали, о неком мјештанину који је одатле возио камен за своју кућу, а та иста кућа је горјела три пута након тога, све док исти тај домаћин није повадио тај камен из куће.

Управо то је био јасан знак свештенику Жељку Божићу да

Тада се Осмаци први пут помињу под својим садашњим именом, а кажу – по кукурузу осмаку који је имао осам редова и спашавао народ од глади.

Наиме, генерал Петраш се улогорио са својих 10.000 војника у Осмацима и није згорег поменути да је српски народ отворено стао на страну Аустријанаца и да су се Турци у Зворнику већ били помирили са својом пропашћу. Међутим, у посљедњи час им је на испомоћ пристигао босански везир Нуман-паша Ђуприлић са великим војском. У бици је генерал Петраш био рањен у ногу, те није могао да командаје војском која је страховито потучена. Готово сви војници су побијени, а Нуман-паша је лично јавно у Зворнику одсјекао главе 300 заробљених војника. Остало

остатака ђулади сасвим оправдано могли уклопити у ово вријеме, као вријеме рушења цркве. Тако да су сви археолошки налази исправа указивали на Средњи

на. На споменику се истичу ликови четири одрасле особе и једног дјетета, украсен фигурама паса и винове лозе, који неодјиво подсећају на наше даљине фреске, које су сасвим сигурно у каснијим периодима настајале на узору ових древних споменика. Натпис још није у потпуности преведен, али се може утврдити да се на њему налази подatak да је његов власник преминуо у 30. години живота.

Временом су у потпуности откопани сви зидови храма димензија 20x11,50m, те је установљено да је првобитна црква била мањих димензија, а да је касније знатно проширена, јер јој је дозидан још један, јужни брод, те припрата, што свједочи о томе да је веома дugo била у функцији прије него што је срушена. То потврђују различити нивои градње, којих има најмање четири. Ипак, ових дана, приликом наставка радова, дошло се до потпуно неочекиваног и невјероватног открића колективне старохришћанске гробнице у самом храму, каква се на овим просторима ријетко виђа! Грађена је на полуобличасти свод и налази

вијек као вријеме подизања цркве. Међутим, даља ископавања су почела да откривају везу са античким временима, односно Византijом, што је само по себи изузетно откриће. Онда је услиједило велико изненађење проналаском римског надгробног споменика, са натписом и још

Парох осмачки Жељко Божић са начелником општине Осмаци г. Љубом Петровић

изузетнијом иконографијом на њему, каква се ријетко где виђа. Споменик потиче, отприлике, из Христовог времена, највјероватније из другог вијека и односи се на период многобоштва. А то је, знамо, вријеме прогона хришћа-

се са јужне стране у висини олтара, а унутра је сахрањивање вршено према древном систему катакомби. У гробници су пронађени скелетни остаци пет особа, чије су кости давно похаране и испревртане. Чини се да

право ови дошаљи су били по вод Турци жестоко прогоне српско православно становништво, па је тако тада порушен и манастир Папраћа, а његових око 40 монаха посјечено. Такође, тада су порушене и све остale цркве на овом простору, сем манастира Ловница која се сачувала захваљујући свом неприступачном положају. Стога би се налази

је ријеч о остацима млађих особа, јер су зуби добро очувани, а има и неких оштећења на костима, што наводи на помисао да су то били мученици над чијим су гробовима, према древним хришћанским обичајима, прављени храмови. Овоме иде у прилог чињеница да је изнад гробнице очигледно била подигнута мања капела, која је касније проширења у помињани јужни брод који се пружа цијелом дужином цркве. У капелу воде врата директно из олтара, што може бити само потврда горе наведеног.

Од других интересантних ствари можемо поменути и налазак остатака зидане олтарске преграде – иконостаса, на коме се јасно види простор где су се налазиле царске двери. Што се тиче покретних налаза, бројни су фрагменти керамике из раз-

личитих периода, углавном из IV, V и VI вијека, али и других. Ријеч је о посудама различитих величина, бројним клиновима различитих величина и намјене, фрагментима различитог стакла, од којих се издаваја дио малене посудице из гробнице у којој су, према древним римским обичајима, сакупљане сузе оних који туђују за својим покојницима.

У гробници је пронађен та-коће и један необичан предмет, налик већем ножу. Све ово што смо навели говори да се истина Божија ничим не може скрити,

ни људским недјелима, ни временом, јер Дух Свети дише тамо где Он хоће. Ово може бити и поука свима који се са неозбиљношћу односе према народном памћењу, које траје вијековима, а траје толико јер једини је Бог Истина. Све друго брзо блиједи и лако се заборавља. На kraју, потребно је истаћи да

оваквих и сличних истина у нашем народу има много, у сваком крају, па готово и у сваком селу. А ради наше будућности треба са поносом, слободно и без страха презентовати ту и такву истину свима, свијету, па и себи самима. Нека нас Господ, који је једини Истина, сачува и покаже достојним наших славних и светих предака, који живјеше и умријеше онда, као и ми што живимо данас, у истој вјери. Амин.

Жељко С. Божић, јере

„Од интересантних ствари можемо поменути и налазак остатака зидне опатарске преграде – иконостаса, на коме се јасно види простор где су се налазиле царске левре. Што се тиче покретних налаза, бројни су фрагменти керамике из различитих периода, углавном из IV, V и VI вијека, али и других. Ријеч је о посудама различитих величина, бројним клиновима, различитих величине и најмање, фрагментима различитог стакла, од којих се издваја дио малене посудице из гробнице у којој су, према древним римским обичајима, скупљане сузе оних који тугују за својим поконицима“.

Ископине ранохришћанске Цркве

У ОСМАЦИМА

ЖИВОТВОРНИ
НСТОРННК

www.eparchijazvonnickotuzlanska.info

